

TRACY REES

HET GEHEIM VAN SILVERMOOR

'De meest opvallende nieuwe stem in historische fictie.'

– LUCINDA RILEY

XANDER

ROMAN

1

TOMMY

Zomer 1897

‘Neem me niet kwalijk, meester.’

De bel was net gegaan, waarmee het einde van onze laatste schooldag was ingeluid. Mijn klasgenoten waren direct enthousiast de klas uit gestoven. Voor hen betekende het einde van het schooljaar een nieuwe fase in hun leven. Eindelijk zouden ze wekelijks thuis een loonzakje kunnen afleveren. Zo werd je in de mijnstreek een man: je trad in de voetsporen van de vorige generaties en droeg bij aan het cultureel erfgoed. Maar ik had daar zo mijn bedenkingen over.

Ik keek toe hoe meester Latimer zijn bureau opruimde en zijn jasje uitklopte, dat tijdens de les altijd over zijn stoel hing. Wit krijtstof had zich vermengd met het kolenstof dat wij allemaal op onze kleding droegen. We ademden en slikten het in als we onze lippen aflikten. Door dat zwart-witte mengsel zag Latimer er op de een of andere manier altijd grijs en dof uit.

Hij keek op. ‘Tommy Green. Ben je er nog, knul? Is er iets?’

‘Ik zou u graag even willen spreken, meneer. Heel even maar.’

Latimer ging verder met het uitkloppen van zijn jasje en legde ver-

volgens de krijtjes op een rij. Onzeker frunnikte ik aan mijn vingers. Ik wist eigenlijk niet eens wat ik precies wilde zeggen. Steenkolenmijnen en graven, dat was alles wat ik van de wereld wist. Wat moest ik hem vragen?

‘Dank u, meester. Ik wilde... Het is...’ Ik haalde diep adem. ‘U hebt altijd gezegd dat ik het goed doe op school, meneer.’

Ik hoopte dat hij me te hulp zou komen. Me wellicht zou bijvallen met: ‘Dat is inderdaad waar, Tommy. In al die jaren dat ik lesgeef, heb ik nog nooit zo’n veelbelovende leerling gehad. Eeuwig zonde als je de mijnen in zou gaan.’

Maar hij zei niets. Hij veegde het bord schoon en terwijl hij alle spreekwoorden en dichtregels uitveegde die we in onze laatste les hadden geleerd, zag ik al mijn hoop vervliegen.

De afgelopen jaren had ik heel hard mijn best gedaan op school, wat me de lof van de meester had opgeleverd. Ik was drie jaar achter elkaar de beste van de klas geweest. Daarvoor had ik prijzen gewonnen, die me onder luid applaus door een glimlachende graaf op de zondagsschool waren overhandigd terwijl ma met een hoedje op lusteloos had meegeklapt. Niemand van ons was ooit zo dicht bij de graaf geweest en bij elke prijsuitreiking had hij me de hand geschud en gezegd dat ik een slimme jongen was. De tweede keer was ik voorbereid en begroette ik hem als een oude kennis, maar hij gaf geen teken van herkenning en leek zich niet te kunnen herinneren dat ik dezelfde slimme jongen van vorig jaar was.

De derde keer werd hij vergezeld door zijn zesjarige zoon, de jonge heer Walter Sedgewick. Hij was gedoopt op de dag dat ik vijf jaar werd en alle dorpelingen waren voor die gelegenheid uitgenodigd op Silvermoor. Het feest eindigde met vuurwerk. Om die reden meende ik dat er een bijzondere band tussen ons was. We schudden elkaar de hand, hij ernstig als een kleine rechter. Ik staarde hem indringend aan. *Ken je me niet meer?* smeekte ik in stilte. *Je bent gedoopt op mijn verjaardag, we zijn met elkaar verbonden.* Maar hij keek me alleen maar een beetje angstig aan. Toen ik zijn hand losliet, klopte hij wat kolenstof van zich af dat ik op zijn manchet had achtergelaten.

Niet alleen op school deed ik mijn best, ook tegenover mijn vader moest ik me bewijzen. Om te tonen dat ik een man was, liet hij me allerlei mannenklusjes doen. Ik moest op konijnen schieten en als ik huilde, gaf hij me een oorvijs. Toen ik negen was, moest ik een hele nacht in het kolenhok zitten, zodat ik wist hoe het was om alleen in het donker te zijn. Ik had van dichtbij lijken moeten zien en in hun opengesperde ogen gekeken. Er zijn je al heel veel doden voorgegaan, zei hij dan.

Hoe vaak droomde ik er niet van om Grindley te verlaten en de wijde wereld in te gaan? Ik droomde ervan om mensen te ontmoeten die iets anders deden dan in de mijn werken, en over andere dingen praatten. Ik droomde van kamers vol boeken. Maar telkens wanneer er iets van die dromen aan mijn jongenslippen ontsnapte, kon ik op een pak slaag van mijn vader rekenen. Dus ik leerde mijn mond te houden.

Toen ik heel klein was, fantaseerde ik vaak dat de graaf op een dag naar ons huisje zou komen om mij als zijn verloren gewaande zoon – en broer van Walter – op te eisen. Ik mocht op Silvermoor wonen en elke dag op een pony rijden. Maar toen ik ouder werd en in de gaten kreeg hoe het leven in elkaar zat, besepte ik dat deze droom alleen uit zou kunnen komen als mijn moeder zichzelf te schande had gemaakt – en dát was onmogelijk, want dan had mijn moeder een heel ander soort vrouw moeten zijn.

Ondanks al mijn pogingen om op een juiste manier volwassen te worden had ik evenveel mogelijkheden als ieder ander in Grindley, namelijk één, en dat was mijnwerker worden. Dus daar stond ik dan, twaalf jaar oud, vurig hopen dat ik mijn lot kon afwenden.

Latimer begon aan een volgend klusje, namelijk het terugplaatsen van de boeken in de houten kast die we ‘de bibliotheek’ noemden.

‘Ik vroeg me alleen af, meester... of ik... of er misschien...’ Ik moest heel nodig naar het toilet, maar ik vermande me. ‘Is er nog meer te leren, meneer? En zou ik dat mogen? Kan ik niet wat anders doen dan in de mijn werken? Kunt u me helpen, meester? Alstublieft?’

‘O, is dát het,’ zei hij ten slotte terwijl hij zijn jasje aantrok. ‘Je mag dan

heel wat boekenwijsheid hebben vergaard, maar de belangrijkste les is kennelijk aan jou voorbijgegaan. Nederigheid, aanvaarding, plichtsbesef. Je bent de zoon van een mijnwerker, Tommy, en de kleinzoon van een mijnwerker. Heb je geen respect voor ze en voor wat ze doen?’

‘Jawel, jawel,’ zei ik haastig. ‘Zo bedoelde ik het niet, meester... Maar er is meer dan Grindley, dat weet ik. Er zijn ook mensen die níét in de mijn werken en ik vroeg me af of ik daar misschien ook bij kan horen. Ik heb voor iedereen respect, meester.’

‘Goed dan.’ Hij ging zitten en legde zijn handen met de vingertoppen tegen elkaar voor hem op het bureau. Jarenlang had ik meester Latimer achter dat bureau zien zitten. ‘Het spijt me zeer, Green, als ik je valse hoop heb gegeven. Je bent inderdaad veelvuldig de beste van de klas geweest, maar dat zegt helaas alleen iets over het belabberde intelligentieniveau van de meeste kinderen in Grindley. Daar kunnen ze niets aan doen, het komt door hun afkomst. Iemand moet de beste zijn, Tommy, en op een klein dorpsschooltje waar alleen de minst domme kinderen nog ergens iets van begrijpen, was jij dat.’

Ik voelde het bloed naar mijn hoofd stijgen, maar ik huilde niet, want van mijn vader had ik geleerd mijn tranen te onderdrukken.

‘Maar... eh... meester... De graaf...’

Hij keek me scherp aan. ‘Wat is er met de graaf?’

‘Hij... Hij noemde me een slimme jongen toen hij me die prijs gaf.’

Hij snoof. ‘Hij kan je bij een prijsuitreiking moeilijk een domkop noemen. Een kwestie van goede manieren, Green, niet iets wat je serieus zou moeten nemen. Het is allemaal relatief, snap je. Relatief.’

Ik snapte er niets van, maar ik deed wel mijn best om het te begrijpen, zoals altijd als iets nieuw voor me was, of moeilijk. ‘Bedoelt u dat ik niet slim ben, meester? Dat dat alleen maar zo lijkt vergeleken bij de anderen?’

Zijn gezicht stond nu iets minder boos. ‘Green, jongen, je moet begrijpen dat de wereld ingewikkelder en lastiger in elkaar zit dan je je ooit zult kunnen voorstellen, en dat hij niet is bedoeld voor mensen zoals jij. In de klas mag je dan uitblinken, daar buiten zul je niets voor-

stellen. Je zult er binnen de kortste keren verpletterd worden, net zoals al die mannen jaren geleden in de White Arrow Drift-mijn. Heeft de dominee niet gezegd dat we allemaal op de juiste plek op deze aarde geboren worden? Twijfel je aan Gods plan?’

Ik stond met mijn mond vol tanden, of beter gezegd, mijn tong zat als een kleverige klont in mijn keel vast en ik kon niet slikken, laat staan spreken. Ik werd knalrood en liet mijn hoofd hangen.

‘Ik mag toch hopen van niet,’ concludeerde hij, alsof ik met ‘nee’ had geantwoord. ‘Nou, wegwezen, knul, en omdat ik het waardeer dat je altijd zo je best hebt gedaan op school, zal ik je vader hier niets over vertellen. Maar als je er nog eens over begint, zal ik ervoor zorgen dat hij je een flink pak rammel geeft om je van die malle ideeën af te helpen.’

Dat zou het pak rammel van de eeuw worden, wist ik. ‘Dus er is... helemaal niks anders... voor mij?’ fluisterde ik.

‘Nee, niets,’ beaamde hij.

Ik keerde me om en liep voor de laatste keer de klas uit. Bij de deur kon noch mijn intuïtie, noch mijn gezonde verstand voorkomen dat ik me omdraaide om een laatste vraag te stellen. ‘Wat deed uw vader eigenlijk, meneer? Was hij ook schoolmeester?’

Met een gevaarlijke precisie vloog de borstel door de lucht. ‘Wegwezen, Green!’